

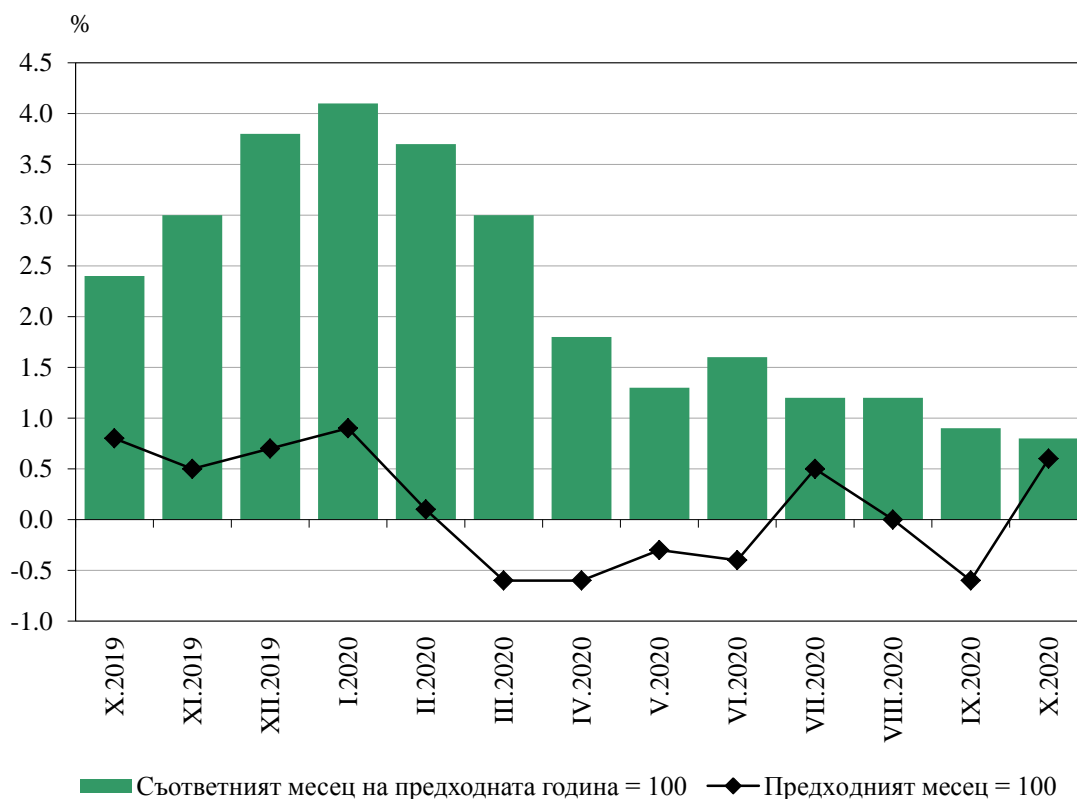
ИНФЛАЦИЯ И ИНДЕКСИ НА ПОТРЕБИТЕЛСКИТЕ ЦЕНИ ЗА ОКТОМВРИ 2020 ГОДИНА

Индекс на потребителските цени (ИПЦ)

Индексът на потребителските цени за октомври 2020 г. спрямо септември 2020 г. е 100.6%, т.е. месечната инфлация е 0.6%. Инфлацията от началото на годината (октомври 2020 г. спрямо декември 2019 г.) е минус 0.5%, а годишната инфлация за октомври 2020 г. спрямо октомври 2019 г. е 0.8% (фиг. 1, табл. 1 от приложението).

Средногодишната инфлация за периода ноември 2019 - октомври 2020 г. спрямо периода ноември 2018 - октомври 2019 г. е 2.2%.

Фиг. 1. Инфлация, измерена чрез ИПЦ, по месеци

През октомври 2020 г. спрямо предходния месец цените на стоките и услугите в потребителските групи са се променили, както следва:

- хранителни продукти и безалкохолни напитки - увеличение с 0.1%;
- алкохолни напитки и тютюневи изделия - увеличение с 0.1%;
- облекло и обувки - увеличение с 8.1%;
- жилища, вода, електроенергия, газ и други горива - увеличение с 0.1%;

- жилищно обзавеждане, домакински уреди и принадлежности и обичайно поддържане на дома - увеличение с 0.1%;
- здравеопазване - увеличение с 0.1%;
- транспорт - намаление с 0.6%;
- съобщения - намаление с 0.2%;
- развлечения и култура - увеличение с 6.0%;
- образование - увеличение с 0.7%;
- ресторанти и хотели - цените остават на равнището от миналия месец;
- разнообразни стоки и услуги - увеличение с 0.1%.

През октомври 2020 г. са се увеличили цените на следните хранителни продукти: ориз - с 2.7%, брашно - с 0.6%, типов и ръжен хляб - с 0.6%, макаронени изделия - с 1.8%, зърнени закуски - с 0.6%, малотрайни колбаси - с 1.8%, пълномаслено прясно мляко - с 0.3%, сирене - с 1.3%, извара - с 0.7%, маргарин - с 1.5%, олио - със 7.7%, грозде - с 3.8%, домати - с 10.2%, краставици - с 6.0%, пипер - със 7.0%, зрял лук - с 3.9%, гъби - с 1.1%, зрял боб - с 1.6%, леща - с 1.7%, захар - с 0.8%, сол - с 1.4%, чай - с 0.6%, минерална вода - с 0.9%, газирани напитки - с 1.1%, плодови сокове - с 0.9%, ракии - с 1.0%, вина - с 0.7%, и други.

През октомври 2020 г. са се намалили цените на следните хранителни продукти: бял хляб - с 0.4%, хляб „Добруджа“ - с 0.8%, месо от едър рогат добитък - с 0.7%, свинско месо - с 1.1%, месо от домашни птици - с 0.3%, трайни колбаси - с 0.8%, мляно месо (кайма) - с 1.9%, нискомаслено прясно мляко - с 0.2%, кисели млека - с 0.6%, кашкавал - с 0.8%, яйца - с 0.1%, масло - с 0.4%, ябълки - със 7.6%, цитрусови и южни плодове - с 6.5%, зеле - с 9.1%, зрял чесън - с 2.7%, кореноплодни зеленчуци (моркови и червено цвекло) - с 6.0%, картофи - с 1.0%, оцет - с 1.7%, кафе - с 0.4%, бира - с 0.5%, и други.

През октомври 2020 г. в групите на нехранителните стоки и услугите е регистрирано увеличение на цените при: облекло и обувки - съответно със 7.2 и 10.1%, централно газоснабдяване - с 5.6%, газообразни горива за битови нужди - с 0.8%, бойлери - с 2.3%, климатични инсталации - с 0.7%, други почистващи и дезинфекционни средства (течни препарати за почистване на дома) - с 1.7%, автомобилен бензин А95Н - с 0.4%, газ пропан-бутан за ЛТС - с 0.8%, метан за ЛТС - с 2.0%, градинарство и цветарство - с по 0.3%, кина и театри - с 0.4%, ресторанти и кафенета - с по 0.3%, бръснаро-фризьорски услуги - с 0.3%, козметични продукти - с 0.4%, банкови услуги и такси - с 0.2%, и други.

През разглеждания месец в групите на нехранителните стоки и услугите е регистрирано намаление на цените при: хладилници и фризери - с 1.5%, перални и съдомиялни машини - с 0.7%, прахове за пране - с 0.5%, дизелово гориво - с 0.6%, мобилни телефонни апарати - с 2.4%, телевизори - с 0.6%, услуги по краткосрочно настаняване - с 3.3%, продукти за лична хигиена - с 0.6%, застраховки, свързани с жилището - с 2.0%, автомобилни застраховки - с 0.5%, и други.

През октомври 2020 г. цените на лекарските и стоматологичните услуги, както и на лекарствените продукти, са се увеличили с по 0.1%.

Хармонизиран индекс на потребителските цени (ХИПЦ)

Хармонизиранят индекс на потребителските цени за октомври 2020 г. спрямо септември 2020 г. е 100.2%, т.е. месечната инфлация е 0.2%. Инфлацията от началото на годината (октомври 2020 г. спрямо декември 2019 г.) е минус 0.5%, а годишната инфлация за октомври 2020 г. спрямо октомври 2019 г. е 0.6% (табл. 2 от приложението).

Средногодишната инфлация за периода ноември 2019 - октомври 2020 г. спрямо периода ноември 2018 - октомври 2019 г. е 1.6%.

Според ХИПЦ през октомври 2020 г. спрямо предходния месец цените на стоките и услугите в потребителските групи са се променили, както следва:

- хранителни продукти и безалкохолни напитки - увеличение с 0.1%;
- алкохолни напитки и тютюневи изделия - увеличение с 0.2%;
- облекло и обувки - увеличение със 7.0%;
- жилища, вода, електроенергия, газ и други горива - увеличение с 0.1%;
- жилищно обзавеждане, домакински уреди и принадлежности и обичайно поддържане на дома - увеличение с 0.1%;
- здравеопазване - увеличение с 0.1%;
- транспорт - намаление с 1.7%;
- съобщения - намаление с 0.2%;
- развлечения и култура - увеличение с 2.5%;
- образование - увеличение с 1.0%;
- ресторанти и хотели - намаление с 0.9%;
- разнообразни стоки и услуги - увеличение с 0.2%.

Индекс на цените за малката кошница (ИЦМК)

Индексът на цените за малката кошница за октомври 2020 г. спрямо септември 2020 г. е 100.5%, а от началото на годината (октомври 2020 г. спрямо декември 2019 г.) е 101.8% (табл. 3 от приложението).

През октомври 2020 г. цените на стоките и услугите от малката кошница за най-нискодходните 20% от домакинствата са се променили спрямо предходния месец, както следва:

- хранителни продукти - увеличение с 0.4%;
- нехранителни стоки - увеличение с 0.9%;
- услуги - цените остават на равнището от миналия месец.

Методологични бележки

Индексът на потребителските цени е официален измерител на инфлацията в Република България. Той оценява общото относително изменение на цените на стоките и услугите, използвани от домакинствата за лично (непроизводствено) потребление, и се изчислява, като се прилага структурата на крайните парични потребителски разходи на българските домакинства. Основен източник на информация за разходите е изследването на бюджетите на домакинствата в страната. ИПЦ в година t се изчислява при структура на разходите от година $t - 1$.

Хармонизираният индекс на потребителските цени е сравнима мярка на инфлацията на държавите от ЕС. Той е един от критериите за ценовата стабилност и за присъединяването на България към еврозоната. ХИПЦ, както и ИПЦ, измерва общото относително изменение в равнището на цените на стоките и услугите. Двата индекса се изчисляват от една и съща кошница от стоки и услуги и от едни и същи цени, но се различават по използваните тегла. ХИПЦ се изчислява с тегла, представляващи относителните дялове по групи стоки на индивидуалното и колективното потребление на всички домакинства (включително институционалните и чуждестранните) на икономическата територия на страната. Основен източник на информация за теглата са данните от националните сметки. ХИПЦ в година t се изчислява с тегла от година $t - 2$.

В изпълнение на изискванията на Регламент (ЕС) № 2015/2010 от началото на 2016 г. беше сменена базисната година за ХИПЦ и всички индекси се изчисляват и публикуват при база 2015 година. Динамичните редове са преизчислени при новата базисна година и са публикувани на сайта на НСИ (www.nsi.bg).

Индексът на цените за малката кошница е измерител на средното относително изменение на цените на 100 социалнополезни и жизненонеобходими стоки и услуги. Теглата за изчисляване на този индекс представляват относителните дялове на паричните разходи на най-нискодоходните 20% от домакинствата. Източник на информацията за теглата е изследването на бюджетите на домакинствата в страната. Този индекс в година t се изчислява с тегла от година $t - 1$.

Верижните индекси на потребителските цени измерват изменението на цените през текущия месец спрямо предходния месец. Верижните индекси на потребителските цени са измерители на **месечната инфлация**.

12-месечните индекси на потребителските цени измерват изменението на цените през текущия месец спрямо същия месец на предходната година. 12-месечните индекси на потребителските цени са измерители на **годишната инфлация**.

Индексите на потребителските цени с **натрупване от началото на годината** измерват изменението на цените през текущия месец спрямо декември на предходната година. Индексите на потребителските цени с натрупване от началото на годината са измерители на **натрупаната инфлация от началото на годината**. През декември всяка година 12-месечният индекс и индексът с натрупване от началото на годината са равни.

Средногодишните индекси на потребителските цени измерват средното изменение на цените за дванадесетте месеца на текущата година спрямо средното изменение на цените за дванадесетте месеца на предходната година. Средногодишните индекси на потребителските цени са измерители на **средногодишната инфлация**.

Индексите на потребителските цени в условията на кризата COVID-19

Националният ИПЦ, ХИПЦ и ИЦМК за октомври 2020 г. бяха произведени съгласно Методологичните препоръки на Евростат относно производството на ХИПЦ в контекста на кризата, свързана с COVID-19, следвайки следните принципи:

- фиксирани статистически тегла, използвани при изчислението на индексите;
- производство на всички индекси съгласно класификацията ЕКОИКОП (Европейска класификация на индивидуалното потребление по цели);
- минимизиране на броя на импутираните цени и подиндекси, когато това е възможно;
- оценка на липсващите наблюдения на цените чрез прилагане на методи за импутиране.

Процентът на липсващите наблюдения на цените за октомври 2020 г. е 2%, разпределен по разделите на ЕКОИКОП, както следва:

(Проценти)

Потребителски групи	Липсващи наблюдения на цените
00 Общ ИПЦ/ХИПЦ	2
01 Хранителни продукти и безалкохолни напитки	1
02 Алкохолни напитки и тютюневи изделия	1
03 Облекло и обувки	3
04 Жилища, вода, електроенергия, газ и други горива	2
05 Жилищно обзавеждане, стоки и услуги за домакинството и за обичайно поддържане на дома	2
06 Здравеопазване	3
07 Транспорт	2
08 Съобщения	1
09 Развлечения и култура	3
10 Образование	0
11 Ресторанти и хотели	1
12 Разнообразни стоки и услуги	1

Оценката на липсващите наблюдения на цените беше извършена чрез препоръчаните от Евростат и съгласувани с държавите членки методи за импутиране:

- с индекса на най-близкия агрегат (подиндекс) в йерархичната структура на индекса (на ниво продукт, базирайки се на наличните цени за същия продукт) - за липсващите наблюдения на цените на продукти, които са налични на пазара;
- чрез коригиране на цената от предходния месец със сезонен фактор (*carry forward with a seasonal correction factor*) - за сезонни продукти, които не са налични на пазара (пътнически въздушен транспорт);
- пренасяне на последните наблюдавани цени (*carry forward the last observed prices*) - в отделни специфични случаи за продукти, за които се счита, че цените им ще останат същите (непроменени), след като ситуацията се върне към нормалното си състояние.

Приложение

Таблица 1

Индекси на потребителските цени за октомври 2020 година

(Проценти)

Потребителски групи	Тегла 2019	X.2020		
		предходният месец = 100	декември 2019 = 100	съответният месец от предходната година = 100
00 Общ ИИЦ	100.000	100.6	99.5	100.8
01 Хранителни продукти и безалкохолни напитки	30.093	100.1	101.9	103.8
02 Алкохолни напитки и тютюневи изделия	5.134	100.1	100.6	100.8
03 Облекло и обувки	3.995	108.1	97.7	97.3
04 Жилища, вода, електроенергия, газ и други горива	16.866	100.1	100.5	100.6
05 Жилищно обзавеждане, стоки и услуги за домакинството и за обичайно поддържане на дома	4.572	100.1	100.7	100.8
06 Здравеопазване	7.777	100.1	101.9	102.1
07 Транспорт	9.621	99.4	89.4	90.3
08 Съобщения	5.204	99.8	99.8	99.7
09 Развлечения и култура	5.973	106.0	92.3	100.3
10 Образование	0.404	100.7	104.9	105.0
11 Ресторанти и хотели	5.872	100.0	103.0	104.2
12 Разнообразни стоки и услуги	4.489	100.1	101.8	101.3
Хранителни стоки	31.390	100.1	101.8	103.7
Нехранителни стоки	34.512	100.9	97.2	97.2
Обществено хранене	5.374	100.3	103.7	104.9
Услуги	28.724	101.0	98.9	101.0

Таблица 2

Хармонизирани индекси на потребителските цени за октомври 2020 година

Потребителски групи	Тегла 2018	X.2020			
		2015 = 100	предходният месец = 100	декември 2019 = 100	съответният месец от предходната година = 100
		%			
00 Общ ХИПЦ	1000.000	105.87	100.2	99.5	100.6
01 Хранителни продукти и безалкохолни напитки	227.072	115.60	100.1	102.0	103.6
02 Алкохолни напитки и тютюневи изделия	63.136	110.59	100.2	100.8	101.1
03 Облекло и обувки	36.509	98.60	107.0	98.2	97.8
04 Жилища, вода, електроенергия, газ и други горива	106.234	111.55	100.1	100.6	100.8
05 Жилищно обзавеждане, стоки и услуги за домакинството и за обичайно поддържане на дома	60.703	101.27	100.1	100.4	100.5
06 Здравеопазване	74.227	104.82	100.1	101.8	102.0
07 Транспорт	148.685	89.96	98.3	91.8	93.4
08 Съобщения	54.222	91.02	99.8	99.8	99.7
09 Развлечения и култура	73.727	101.74	102.5	96.4	100.9
10 Образование	15.056	120.42	101.0	104.8	104.9
11 Ресторанти и хотели	84.742	117.62	99.1	100.6	102.0
12 Разнообразни стоки и услуги	55.687	113.49	100.2	103.8	103.8

Таблица 3

**Верижни индекси на цените за малката кошница
от 100 социалнополезни и жизненонеобходими
стоки и услуги на най-нискодоходните 20% от
домакинствата за октомври 2020 година**

Потребителски групи	Тегла 2019	(Проценти)
		Х.2020 предходният месец = 100
Общ ИЦМК	100.000	100.5
Хранителни продукти и безалкохолни напитки	49.396	100.4
Облекло и обувки	3.564	106.4
Жилища, вода, електроенергия, газ и други горива	27.199	100.0
Жилищно обзавеждане, стоки и услуги за домакинството и за обичайно поддържане на дома	2.563	100.8
Здравеопазване	11.080	100.1
Транспорт	1.399	100.0
Съобщения	0.295	100.0
Развлечения и култура	0.492	100.6
Разнообразни стоки и услуги	4.013	99.8
Хранителни стоки	49.396	100.4
Нехранителни стоки	28.454	100.9
Услуги	22.150	100.0